

כולם שווים בפניהחוק? (שיעור 1)

1

על פי המשנה- מיהו האדם היחידי שאסור לדון אותו בבית משפט?

"המלך לא דן ולא דנין אותו, לא מעיד

ולא מעידין אותו..."

(משנה, מסכת סנהדרין, פרק ב, ב)

2

האם, לדעתכם, מלך או מנהיג ציבור זכאי להתייחסות שונה מול החוק? מדוע?

3

חשבו על הסיבות שהובילו לקביעה "מלך לא דן ולא דנין אותו":

דוד המלך הוא ללא ספק אחת הדמויות המרכזיות, המורכבות והמעניינות בתנ"ך. דוד היה אחד ממלכי ישראל הטובים והאהובים: הוא מתואר כ"אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי" (שמואל א, טז, יב), הוא מפליא לנגן בנבל וכישורי המלחמה שלו מרשימים במקורותם. דוד מנצח את גולית הפלשתי, ומקים בגיל שלושים ממלכה יציבה ומפוארת למשך ארבעים שנה.

אחת הפרשיות המעיבות על שמו הטוב, היא 'מעשה דוד ובת שבע', והתנ"ך מקדיש לה מקום רב. הפרשה מתחוללת בעת מלחמת ישראל בבני עמון:

(א) ויהי לתשובת השנה לעת צאת המלאכים וישלח דוד את יואב ואת עבדיו עמו ואת כל ישראל וישחתו את בני עמון ויצרו על רבה ודוד יושב בירושלם: (ב) ויהי לעת הערב ויקם דוד מעל משכבו ויתהלך על גג בית המלך וירא אשה רחצת מעל הגג והאשה טובת מראה מאד: (ג) וישלח דוד וידרש לאשה ויאמר הלוא זאת בת שבע בת אליעם אשת אוריה החתי: (ד) וישלח דוד מלאכים ויקחה ותבוא אליו וישכב עמה והיא מתקדשת מטמאתה ותשב אל ביתה: (ה) ותהר האשה ותשלח ותגד לדוד ותאמר הרה אנכי: (ו) וישלח דוד אל יואב שלח אלי את אוריה החתי וישלח יואב את אוריה אל דוד: (ז) ויבא אוריה אליו וישאל דוד לשלום יואב ולשלום העם ולשלום המלחמה: (ח) ויאמר דוד לאוריה רד לביתך ורחץ רגליך ויצא אוריה מבית המלך ותצא אחריו משאת המלך: (ט) וישכב אוריה פתח בית המלך את כל עבדי אדניו ולא ירד אל ביתו: (י) ויגדו לדוד לאמר לא ירד אוריה אל ביתו ויאמר דוד אל אוריה הלוא מדרך אתה בא מדוע לא ירדת אל ביתך: (יא) ויאמר אוריה אל דוד הארון וישראל ויהודה ישבים בספות ואדני יואב ועבדי אדני על פני השדה חנים ואני אבוא אל ביתי לאכל ולשתות ולשכב עם אשתי חיה וחי נפשך אם אעשה את הדבר הזה:

1

לפנינו סיפור בו מעשה רע אחד מוביל לשרשרת של מעשים רעים אחרים(כמו שאמרו חז"ל: "עבירה גוררת עבירה") שימו לב לפתיחת הסיפור "ויהי לעת ערב ויקם דוד מעל משכבו" ותארו את שלבי השתלשלות החטא של דוד:

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אֹרְיָה שֵׁב בְּזֶה גַם הַיּוֹם וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָ וַיֵּשֶׁב אֹרְיָה בִירוּשָׁלַם בַּיּוֹם הַהוּא וּמִמָּחָרֶת: (יג) וַיִּקְרָא לוֹ דָּוִד וַיֹּאכַל לֶפְנָיו וַיֵּשֶׁב וַיִּשְׁכְּרוּ וַיֵּצֵא בְעָרֵב לִשְׂכָב בְּמִשְׁכְּבוֹ עִם עַבְדֵי אֲדָנָיו וְאֵל בֵּיתוֹ לֹא יָרַד: (יד) וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל יוֹאָב וַיִּשְׁלַח בְּיַד אֹרְיָה: (טו) וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר לֵאמֹר הֲבֹ אֶת אֹרְיָה אֶל מוֹל פְּנֵי הַמֶּלֶכֶתְהָ הַחֲזָקָה וּשְׂבָתְתֶם מֵאַחֲרָיו וּנְכֶה וְנִמַּת: (טז) וַיְהִי בַשְּׁמוֹר יוֹאָב אֶל הָעִיר וַיִּתֵּן אֶת אֹרְיָה אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע כִּי אֲנָשִׁי חַיִל נָשָׁם: (יז) וַיֵּצְאוּ אֲנָשֵׁי הָעִיר וַיִּלְחֲמוּ אֶת יוֹאָב וַיִּפֹּל מִן הָעֵם מֵעַבְדֵי דָוִד וַיָּמָת גַּם אֹרְיָה הַחֲתָנִי: (יח) וַיִּשְׁלַח יוֹאָב וַיִּגְדֵּל לְדָוִד אֶת כָּל דִּבְרֵי הַמֶּלֶכֶתְהָ: (יט) וַיֵּצֵא אֶת הַמֶּלֶאךָ לֵאמֹר כְּכֹלֹתְךָ אֶת כָּל דִּבְרֵי הַמֶּלֶכֶתְהָ לְדַבֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ:

2

על פי דברי המשנה מן העמוד הקודם- האם ישפטו את דוד על מעשה זה?

(כ) וְהִיָּה אִם תַּעֲלֶה חֶמֶת הַמֶּלֶךְ וְאָמַר לְךָ מְדוּעַ נִגְשַׁתֶּם אֶל הָעִיר לְהִלָּחֵם הֲלוֹא יָדַעְתֶּם אֶת אֲשֶׁר יְרוּ מֵעַל הַחוֹמָה: (כא) מִי הִפֵּה אֶת אֲבִימֶלֶךְ בֶּן יִרְבֵּשֶׁת הֲלוֹא אִשָּׁה הִשְׁלִיכָה עָלָיו פֶּלַח רֶכֶב מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמָת בְּתַבְּצָן לָמָּה נִגְשַׁתֶּם אֶל הַחוֹמָה וְאָמַרְתֶּם גַּם עַבְדְּךָ אֹרְיָה הַחֲתָנִי מָת: (כב) וַיִּלֶּךְ הַמֶּלֶאךָ וַיָּבֵא וַיִּגְדֵּל לְדָוִד אֶת כָּל אֲשֶׁר שָׁלַח וַיֹּאָב: (כג) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶאךָ אֶל דָּוִד כִּי גָבְרוּ עָלֵינוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּצְאוּ אֵלֵינוּ הַשָּׂדֶה וְנָהָיָה עָלֵיהֶם עַד פֶּתַח הַשָּׁעַר: (כד) וַיִּרְאוּ הַמּוֹרָאִים אֶל עַבְדְּךָ מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמָוֶתוּ מֵעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְגַם עַבְדְּךָ אֹרְיָה הַחֲתָנִי וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל הַמֶּלֶאךָ כֹּה תֹאמְרוּ אֵל יוֹאָב אֲלֵי יָרַע בְּעֵינַיִךְ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה כִּי כָזָה וְכָזָה תֹאכַל הַחֶרֶב הַחֲזָק מִלְחַמְתְּךָ אֶל הָעִיר וְהִרְסָה וְחָזְקָהּ: (כו) וְתִשְׁמַע אֶשֶׁת אֹרְיָה כִּי מָת אֹרְיָה אִישָׁה וְתִסְפַּד עַל בְּעָלָהּ: (כז) וַיַּעֲבֵר הָאֲבֵל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיֹּאסֶפֶה אֶל בֵּיתוֹ וְתָהִי לוֹ לְאִשָּׁה וְתִלְדַּל לוֹ בֶּן וַיִּרַע הַדָּבָר אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד בְּעֵינָיו ה':

שמואל ב, פרק יא

3

האם לדעתכם נכון לשפוט את דוד על מעשה זה?

כולם שווים בפניהחוק? (שיעור 3)

בהמשך הסיפור התנ"כי, מופיעה תשובה לשאלה שנשאלה בעמוד הקודם:

1

על פי הקטע הזה, האם שופטים מלך על מעשים שליליים שהוא עושה?

2

מי לדעתכם צריך לשפוט ולהעביר ביקורת על המנהיגים בימינו?

וַיִּשְׁלַח ה' אֶת נֹתָן אֶל דָּוִד וַיֵּבֵא אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ נְשֵׂי אֲנָשִׁים הִיוּ בְּעִיר אַחַת אַחַד עֹשִׂיר וְאַחַד רֹאשׁ: (ב) לְעֹשִׂיר הָיָה צֹאן וּבָקָר הַרְבֵּה מְאֹד: (ג) וּלְרֹשׁ אִין כָּל כִּי אִם כְּבִשָּׁה אַחַת קִטְנָה אֲשֶׁר קָנָה וַיְחַיְיָהּ וַתַּגְדֵּל עִמּוֹ וְעַם בְּנָיו יַחְדָּו מִפֶּתוֹ תֹאכַל וּמִכֶּסֶו תִּשְׁתֶּה וּבְחִיקוֹ תִשְׁכַּב וַתְּהִי לוֹ כְּבַת: (ד) וַיֵּבֵא הַלֵּךְ לְאִישׁ הָעֹשִׂיר וַיַּחְמַל לְקַחַת מִצֵּאָנוּ וּמִבָּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת לְאִרְחַ הַבָּא לוֹ וַיִּקַּח אֶת כְּבִשַׁת הָאִישׁ הָרֹאשׁ וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הַבָּא אֵלָיו: (ה) וַיַּחַר אַף דָּוִד בְּאִישׁ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל נֹתָן חִי ה' כִּי בֶן מָוֶת הָאִישׁ הַעֲשֶׂה זֹאת: (ו) וְאֶת הַכְּבִשָּׁה יִשְׁלַם אַרְבַּעַתַּיִם עֶקֶב אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא חָמַל:

(ז) וַיֹּאמֶר נֹתָן אֶל דָּוִד אַתָּה הָאִישׁ כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְאַנְכִי מִשְׁחַתִּיךָ לְמַלְךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְאַנְכִי הַצִּלְתִּיךָ מִיַּד שָׂאוּל: (ח) וְאַתָּנָה לָךְ אֶת בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת נְשֵׂי אֲדֹנֶיךָ בְּחִיקֶךָ וְאַתָּנָה לָךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה וְאִם מֵעַט וְאַסְפָּה לָךְ כֶּהֵנָה וְכִהֵנָה: (ט) מִדּוֹעַ בְּזִית אֶת דְּבַר ה' לַעֲשׂוֹת הַרַע בְּעֵינָיו {בְּעֵינֵי} אֶת אוֹרְיָה הַחַתִּי הַכֹּתֵב בְּחָרֵב וְאֶת אֲשֶׁרֹו לְקַחַת לָךְ לְאִשָּׁה וְאֶתֹו הַרְגָת בְּחָרֵב בְּנֵי עַמּוֹן: (י) וְעַתָּה לֹא תִסּוּר חָרֵב מִבֵּיתֶךָ עַד עוֹלָם עֶקֶב כִּי בְזַתְנִי וַתִּקַּח אֶת אֲשֶׁת אוֹרְיָה הַחַתִּי לְהִיּוֹת לָךְ לְאִשָּׁה: (יא) כֹּה אָמַר ה' הַנְּנִי מְקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ וְלִקְחַתִּי אֶת נְשִׂיךָ לְעֵינֶיךָ וְנָתַתִּי לְרַעִיף וְשָׁכַב עִם נְשִׂיךָ לְעֵינֵי הַשָּׁמֶשׁ הַזֹּאת: (יב) כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ בְּסֶטֶר וְאַנִּי אַעֲשֶׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה נֶגְדְךָ כָּל יִשְׂרָאֵל וְנֶגְדְךָ הַשָּׁמֶשׁ: (יג) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל נֹתָן חָטָאתִי לַה'

שמואל ב, פרק יב, פסוקים א-יג

3

מי מבקר (או שופט) את המלך בקטע זה? מדוע דווקא הוא?

4

האם לדעתכם ישנם אנשים כיום שהם "מעל" החוק? (מפורסמים, רבנים, חברי כנסת, שופטים...)
הסבירו:

